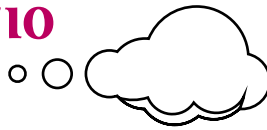

Τα επικοινωνιακά χαρακτηριστικά των κειμένων που συντάσσουμε Πίνακες

Στην ενότητα αυτή θα μάθουμε:

1. Ποια είναι τα στοιχεία που διαφοροποιούν τα κείμενα που συντάσσουμε (δοκίμιο, άρθρο, ομιλία, επιστολή)
2. Πώς να συντάσσουμε κείμενα ενταγμένα σε επικοινωνιακό πλαίσιο (δοκίμιο, άρθρο, ομιλία, επιστολή) με το κατάλληλο γλωσσικό και υφολογικό επίπεδο.
3. Πώς να επιλέγουμε τον κατάλληλο πρόλογο ανάλογα με το είδος του κειμένου και το περιεχόμενο του ζητούμενου.

1. Επικοινωνιακό πλαίσιο κειμένου-δυσκολίες

Σύμφωνα με τον τρόπο αξιολόγησης της παραγωγής λόγου, «ο μαθητής παράγει διάφορα κείμενα, σε επικοινωνιακό πλαίσιο. Το επικοινωνιακό πλαίσιο και η επιχειρηματολογία καθορίζουν την αποτελεσματικότητα του κειμένου».

«Κατά την αξιολόγηση του μαθητικού γραπτού εκτός από τα υπάρχοντα κριτήρια αξιολόγησης της έκφρασης προστίθεται και το κριτήριο της καταλληλότητας του ύφους, αφού ο μαθητής καλείται να συντάξει διαφορετικά κειμενικά είδη, οπότε είναι ανάγκη να χρησιμοποιήσει το κατάλληλο ύφος και την κατάλληλη γλωσσική ποικιλία. Κατά συνέπεια απαγορεύσεις του παρελθόντος ότι «δεν χρησιμοποιούμε α΄ πρόσωπο ή δεν γράφουμε σε οικείο ύφος» δεν έχουν θέση στον επικοινωνιακό λόγο. Και το κριτήριο αυτό έχει την ίδια βαρύτητα με τα υπόλοιπα κριτήρια αξιολόγησης της έκφρασης του μαθητή.» (Γενικές αρχές και υποδείξεις για την αξιολόγηση των γραπτών εξετάσεων της Β΄ και Γ΄ τάξης του Ενιαίου Λυκείου, ΟΕΔΒ, 2000, σελ. 33)

Συνθήκες επικοινωνίας

Έκφραση-έκθεση α΄τ.

Κοινωνικό και υφολογικό επίπεδο

Με τον όρο επικοινωνιακό πλαίσιο εννοούμε τις επικοινωνιακές συνθήκες για τις οποίες συντάσσεται ένα κείμενο, αφού μιλούμε με διαφορετικό τρόπο, σε διαφορετικές περιστάσεις, για διαφορετικά θέματα. Κατά τη γλωσσική επικοινωνία, χρησιμοποιούμε τη γλώσσα με διαφορετικό τρόπο (λεξιλόγιο, σύνταξη κ.λπ.) και το ύφος μας είναι διαφορετικό (οικείο, απλό, επίσημο κ.λπ.) ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση.

Η μορφή και το ύφος του μηνύματος (το λεξιλόγιο, το ύφος, ακόμα και η οργάνωση των προτάσεων ή της παραγράφου) καθορίζονται από τις συνθήκες επικοινωνίας, οι οποίες είναι:

- ποιος γράφει (πομπός),
- σε ποιον γράφει (δέκτης),
- για ποιο σκοπό γράφει
- για ποιο θέμα γίνεται λόγος

Δυσκολίες

Αντίθετα από ό,τι συμβαίνει στην περίπτωση της ελεύθερης έκφρασης, κατά την οποία ο συγγραφέας επιλέγει το θέμα, το είδος και την έκταση του κειμένου που θα συνθέσει ανάλογα με τον επικοινωνιακό του σκοπό, ο μαθητής-συγγραφέας κατά τη γραπτή δοκιμασία, τόσο στο σχολείο όσο και στις Πανελλήνιες εξετάσεις, αναγκάζεται να συντάξει ένα κείμενο, για το οποίο άλλοι έχουν επιλέξει:

- το κειμενικό είδος (άρθρο, επιστολή, ομιλία, δοκίμιο)
- τον υποθετικό δέκτη
- το θέμα και τον σκοπό
- την έκταση.

Επομένως, η επικοινωνιακή περίσταση δεν χαρακτηρίζεται από τα αυθεντικά χαρακτηριστικά μιας φυσικής επικοινωνίας. Η απουσία λοιπόν των φυσικών συνθηκών επικοινωνίας δυσχεραίνει την προσπάθεια σύνταξης ενός επικοινωνιακά αποτελεσματικού κειμένου που να ανταποκρίνεται στις προδιαγραφές των κριτηρίων αξιολόγησης.

**Αυθεντικοποίηση
των επικοινωνιακών
συνθηκών**

Θα βοηθηθείς να υιοθετήσεις το κατάλληλο για κάθε κείμενο γλωσσικό και υφολογικό επίπεδο, αν «μπεις στο πετσί του ρόλου», δηλαδή αν προσπαθήσεις να «αυθεντικοποιήσεις» τις τεχνητές συνθήκες επικοινωνίας.

Αυτό θα γίνει εφικτό:

- A. Αν εξοικειωθείς με τα επικοινωνιακά χαρακτηριστικά των παραγομένων κειμένων δηλαδή τα τυπικά χαρακτηριστικά του δοκιμίου, του άρθρου, της ομιλίας, της επιστολής.
- B. Αν συντάσσεις τον κατάλληλο πρόλογο για κάθε κειμενικό είδος.

2. Κειμενικά είδη- γλώσσα-ύφος

Είδος Κειμένου	Επικοινωνιακές συνθήκες	Γλωσσικό και υφολογικό επίπεδο
Δοκίμιο πειθούς	Σκοπός Ηδημοσίευση σε βιβλίον των προβληματισμών του πομπού με σκοπό να πείσει για την ορθότητα των απόψεών του Δέκτες υποθετικοί Το αναγνωστικό κοινό που μοιράζεται τις πνευματικές ανησυχίες του συντάκτη/ δοκιμιογράφου	Γλώσσα Αναφορική λειτουργία της γλώσσας Γλώσσα αποδεικτικού δοκιμίου Υφος Επίσημο, ουδέτερο, τυπικό
Άρθρο	Σκοπός Ηδημοσίευση σε έντυπο (συνήθως περιοδικό του σχολείου) με σκοπό να εκφράσει απόψεις με τέτοιο τρόπο ώστε να προσελκύσει την προσοχή των αναγνωστών. Δέκτες Το αναγνωστικό κοινό του συγκεκριμένου εντύπου	Γλώσσα Αναφορική λειτουργία της γλώσσας Υφος Αφηγηματικό, απλό, παραστατικό, ζωντανό, άμεσο.
Ομιλία Εισήγηση	Σκοπός Η κατάθεση απόψεων αναφορικά με το θέμα κάποιας εκδήλωσης ή συνεδρίου με σκοπό να πείσει και να προσελκύσει την προσοχή των δεκτών. Δέκτες Το ακροατήριο που παρίσταται στην εκδήλωση ή το συνέδριο	Γλώσσα Αναφορική λειτουργία της γλώσσας Εναλλαγή ρηματικών προσώπων. Αποφυγή μακροπερίοδου λόγου. Υφος Ως προσχεδιασμένος λόγος που απευθύνεται σε ακροατήριο πρέπει να διαθέτει τη ζωντάνια του προφορικού λόγου.
Επιστολή	Σκοπός Η κατάθεση απόψεων, προτάσεων ή διαμαρτυρίας σχετικά με ένα θέμα. Παραλήπτης Πρόσωπο ή φορέας με το οποίο δεν είναι δυνατή η άμεση και προφορική επικοινωνία. Το αναγνωστικό κοινό κάποιου εντύπου σε περίπτωση ανοιχτής επιστολής.	Η γλώσσα και το ύφος της επιστολής καθορίζεται από τον παραλήπτη (διαφορετικά εκφραζόμαστε στην επίσημη επιστολή και διαφορετικά στη φιλική)

Γλωσσικές επιλογές

Εφαρμόζουμε στην πράξη όσα μαθαίνουμε για τη σκοπιμότητα των γλωσσικών επιλογών του συγγραφέα

Επιλέγουμε	Σκοπός
Αναφορική λειτουργία της γλώσσας	Όταν επιδιώκουμε ακρίβεια και σαφήνεια του λόγου, ώστε να γίνουν κατανοητά τα νοήματα.
Λεξιλόγιο	
Αφηρημένο και λόγιο λεξιλόγιο	Όταν οι απαντήσεις μας είναι αφηρημένες έννοιες Όταν επιδιώκουμε επίσημο, τυπικό ύφος (στο δοκίμιο, σε εισήγηση κ.λπ.)
Ειδικό λεξιλόγιο	Όταν αναφερόμαστε σε επιστημονικά θέματα (θετικών και κοινωνικών επιστημών)
Επίθετα και προσδιορισμούς που συγκεκριμενοποιούν τις αφηρημένες έννοιες	Για να επιτευχθεί σαφήνεια
Λαϊκό λεξιλόγιο	Όταν επιδιώκουμε αμεσότητα, οικειότητα (ομιλία, άρθρο)
Ρήματα με την κατάλληλη λεξική σημασία	για να δηλώσουμε αιτίες, αποτελέσματα, ιδιότητες, συγκρίσεις κ.λπ. ώστε να αποδίδονται οι εννοιολογικές συσχετίσεις.
<u>Σύνταξη ενεργητική ή παθητική</u>	Ανάλογα με την έννοια (συγκεκριμένη ή αφηρημένη) Πολλές φορές είναι προτιμότερο να επιλέγουμε ως υποκείμενο τις κοινωνικές ομάδες (π.χ. μαθητές, γονείς, εργαζόμενοι, οι χρήστες του διαδικτύου κ.λπ.) γιατί έτσι μπορούμε να χρησιμοποιούμε την ενεργητική σύνταξη που προσδίδει στο ύφος ζωντάνια και παραστατικότητα.
<u>Ρηματικά Πρόσωπα</u>	
Α΄ ρημ πρόσωπο	Για να δηλώσουμε υποκειμενισμό ή σε ομιλία και επιστολή (π.χ. πιστεύω, θεωρώ, κατά τη γνώμη μου κ.λπ.)
Β΄ ρημ πρόσωπο	Σε περίπτωση επιστολής και ομιλίας, όταν αναφερόμαστε στον παραλήπτη ή το ακροατήριο αντίστοιχα.

Α΄ πληθ. Πρόσωπο	Για να προσδώσουμε στην άποψη καθολικότητα, και στο ύφος οικειότητα, αμεσότητα με σκοπό να προσελκύσουμε το ενδιαφέρον του δέκτη ώστε να αποδεχθεί ευκολότερα τις απόψεις μας.
<u>Ρηματικοί χρόνοι</u>	
Παροντικοί	Για απόψεις, περιγραφές, αφηγήσεις, επιχειρήματα
Παρελθοντικοί	Για να κάνουμε ιστορική αναδρομή ή συγκρίσεις με προγενέστερες εποχές.
Αξιοποιώ στοιχεία του ποιητικού λόγου • Περιγραφή • Αφήγηση • Αναλογία • Συγκινησιακά φορτισμένες λέξεις • Κλιμακωτό, Υπερβατό, • Σχήμα παραλληλίας, • Σχήμα λιτότητας, Επαναλήψεις • Μεταφορές / Χρήση συμβόλων	Όταν επιδιώκουμε επίκληση στο συναίσθημα με σκοπό την έκφραση ή πρόκληση συναισθημάτων. Όταν επιδιώκω ύφος με παραστατικότητα, ζωντάνια, σαφήνεια, ποικιλία ώστε να ανα νεώνεται το ενδιαφέρον του δέκτη.
Ερωτηματικές προτάσεις Ερώτηση-απάντηση	Στην κατακλείδα του προλόγου ή της μεταβατικής παραγράφου ώστε να κάνουμε μετάβαση και να προσελκύσουμε το ενδιαφέρον του δέκτη.
Ρητορικό ερώτημα	Για να διατυπώσουμε απόψεις ή επιχειρήματα με έμφαση.
Ερώτηση-χωρίς απάντηση	Για να δηλώσουμε προβληματισμό (κυρίως στον επίλογο)
Περιγραφή και αφήγηση	Ως τεκμήρια/παραδειγμάτων ή ως επεξηγήσεις. Έτσι αποκτά το γραπτό πρωτοτυπία
Αν θυμόμαστε πρωτότυπες απόψεις από άλλα κείμενα (ρητά, αποφθέγματα, γνωμικά, απόψεις ειδικών)	Τα χρησιμοποιούμε ως αυθεντίες και έτσι το περιεχόμενο αποκτά πρωτοτυπία
Σημεία στίξης (τελεία, κόμμα, αποσιωπητικά, ερωτηματικό, κεραιές, παρενθέσεις, εισαγωγικά)	Χρησιμοποιούμε σωστά τα σημεία στίξης: • Για να δηλώσουμε παραγλωσσικά στοιχεία του λόγου (παύσεις, επιτονισμούς,) • Συνδηλωτικά για ορισμένες λέξεις • Ως σχόλιο

3. Εποπτικοί πίνακες προλόγων και γλωσσικών επιλογών ανάλογα με το είδος του κειμένου

α. Δοκίμιο

Τίτλος

(διότι κανένα κείμενο δεν δημοσιεύεται χωρίς τίτλο)

Πρόλογος

Εισαγωγή στο θέμα/έννοια του Ιου ζητουμένου

- Αναφορά στο γένος της έννοιας με σκοπό την τοποθέτησή της σε ένα γενικότερο πλαίσιο
- Σύγκριση-αντίθεση εννοιών
- Αίτιο-αιτιατό
- Διασάφηση της έννοιας
- Ιστορική αναδρομή

Κατακλείδα: Διατύπωση της θέσης που θα αναπτυχθεί στο κύριο μέρος

Κύριο μέρος: Γλωσσικό και υφολογικό επίπεδο

A. Υφος

Σοβαρό, τυπικό, επίσημο, ουδέτερο

B. Μέσα πειθούς και γλωσσικές επιλογές

Στο αποδεικτικό δοκίμιο καλούμαστε να διατυπώσουμε απόψεις αναφορικά με ένα θέμα σύγχρονου προβληματισμού. Επομένως, χρησιμοποιούμε-κυρίως- την επίκληση στη λογική (με επιχειρήματα και τεκμήρια) καθώς και την επίκληση στην αυθεντία. Η περιγραφή και η αφήγηση περιστατικών πάντα προσθέτει ένα ιδιαίτερο τόνο και προσδίδει πρωτοτυπία στο περιεχόμενο.

Μορφοσυντακτικές δομές

Επιστημονική λογοκρατική διατύπωση, ειδικό, λόγιο, αφηρημένο λεξιλόγιο (ρήματα, επίθετα, επιρρήματα) ανάλογα με το θέμα

1. Αναφορική λειτουργία της γλώσσας και στοιχεία ποιητικού/συγκινησιακού λόγου
2. Υποταγμένος λόγος (αποφυγή μακροπερίοδου λόγου)
3. Εναλλαγή ρηματικών προσώπων: α' ενικό, α' και β' πληθυντικό, γ' ενικό και πληθυντικό
4. Ερωτηματικές προτάσεις (ρητορικές, σχήμα υποφοράς-ανθυποφοράς)
5. Δείκτες συνοχής
6. Προσεκτική χρήση των σημείων στίξης

Επίλογος (ανάλογα με τα ζητούμενα)

1. Περιεκτική ανακεφαλαίωση - συμπεράσματα
2. Υπογράμμιση/έμφαση στα στοιχεία που αναπτύχθηκαν
3. Προτάσεις
4. Γενικές κρίσεις για την πραγματικότητα

Βλέπε και http://www.study4exams.gr/mod_greek/course/view.php?id=198#5

β. Άρθρο

Τίτλος
(με κυριολεκτική ή συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας)

Πρόλογος

Εισαγωγική φράση

- Αναφορά στην επικαιρότητα (περιστατικά, γεγονότα, ειδήσεις, δημοσιεύματα στον τύπο)
- Αξιοποίηση εισαγωγικής φράσης (αν ορίζεται η αφορμή συγγραφής)
- Εμπειρικές αλήθειες, αξιολογικές κρίσεις για προβλήματα, φαινόμενα (αν δεν ορίζεται η αφορμή), δηλαδή οι διαστάσεις τους, η σημασία τους για τη ζωή μας.
- Σύγκριση προγενέστερων εποχών με τη σύγχρονη εποχή

Εισαγωγή στο θέμα/έννοια του Ιου Ζητούμενου

Κατακλείδα: Διατύπωση του Ιου Ζητούμενου

Κύριο μέρος: Γλωσσικό και υφολογικό επίπεδο

A. Υφος

1. Παραστατικό, ζωνρό, απλό, φυσικό (νεανικό κοινό)
2. Επίσημο, τυπικό, λόγιο (κοινό ενθλίκων)

B. Μέσα πειθούς και γλωσσικές επιλογές

Η επιλογή των τρόπων και μέσων πειθούς εξαρτάται από το περιεχόμενο και τους σκοπούς του κειμένου

1. Όταν σκοπός μας είναι να πείσουμε, απευθυνόμαστε κυρίως στη λογική των αναγνωστών μας αναπτύσσοντας επιχειρήματα και καταθέτοντας τεκμήρια (είτε από την κοινωνική πραγματικότητα είτε εμπειρικές αλήθειες π.χ. από τη σχολική ζωή ή άλλες δραστηριότητες).
2. Μπορούμε, επίσης, να αξιοποιήσουμε αυθεντίες (π.χ. σύμφωνα με τους ειδικούς, σύμφωνα με επιστημονικές μελέτες κ.λπ. βλ. σελ.)
 - Μορφοσυντακτικές δομές
 - Λεξιλόγιο: σαφήνεια, ακρίβεια λεξιλογίου (αποφυγή εξεζητημένων εκφράσεων)
 - Αναφορική/δηλωτική και συνυποδηλωτική/μεταφορική χρήση της γλώσσας
 - Αξιοποίηση σχημάτων λόγου με φειδώ (αναλογίες, ειρωνεία κ.α.)
 - Έμφαση με επαναλήψεις
 - Αποφυγή μακροπερίοδου και δυσνόητου λόγου
 - Εναλλαγή ρηματικών προσώπων: γ' ενικό και πληθυντικό και α' πληθυντικό
 - Εναλλαγή ενεργητικής και παθητικής σύνταξης
 - Ερωτηματικές προτάσεις (ρητορικές, σχήμα υποφοράς-ανθυποφοράς)
 - Χρήση μεταβατικών φράσεων/λέξεων
 - Αξιοποίηση των σημείων στίξης για σχολιασμό (λ.χ., επιδοκιμασία, προτροπή, αμφισβήτηση, ανησυχία, ειρωνεία, προβληματισμό κ.ά.)

3. Ἡ επίκληση στο συναίσθημα των αναγνωστών μπορεί να αξιοποιηθεί αν επιτρέπει το θέμα και ο σκοπός του άρθρου. Τότε αξιοποιούμε ως μέσα πειθούς την περιγραφή ή την αφήγηση περιστατικών, τη μεταφορική χρήση της γλώσσας, την ειρωνεία, το χιούμορ, ρητορικά ερωτήματα, λέξεις συγκινησιακά φορτισμένες κ.α.
-

Επίλογος (ανάλογα με τα ζητούμενα)

1. Περιεκτική ανακεφαλαίωση όσων αναφέρθηκαν για να διευκρινιστεί η θέση
2. Υπογράμμιση-έμφαση σε κάποιο θέμα
3. Καταληκτική φράση

δ. Επιστολή

1. Ανοιχτή επιστολή

Οι ανοιχτές επιστολές δημοσιεύονται στον τύπο με σκοπό (π.χ. διαμαρτυρία, πληροφόρηση, προβληματισμός, περιγραφή φαινομένου κ.λπ.).

Τόπος, ημερομηνία

Πρόλογος

1. Εισαγωγική φράση ενημερώνουμε τους αναγνώστες για το θέμα και τον σκοπό της επιστολής μας.
2. Αναφερόμαστε στο θέμα που αποτέλεσε αφορμή για τη σύνταξη της επιστολής.
3. Κατακλείδα: Καταλήγουμε στο 1ο ζητούμενο

Κύριο μέρος: Γλωσσικό και υφολογικό επίπεδο

A. Υφος

«Ο επίσημος χαρακτήρας της ανοιχτής επιστολής, το μέσο δημοσίευσης (εφημερίδα ευρείας κυκλοφορίας) αλλά και οι αποδέκτες του κειμένου μας (ευρύ, μη οικείο, κοινό) υπαγορεύουν επίσημο και τυπικό ύφος. Ωστόσο, η ιδιότητά μας ως μαθητών καθώς και η πρόθεση να επηρεάσουμε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο μέρος των αναγνωστών ορίζουν να αποτύγουμε την κατάχρηση του λόγιου και εξεζητημένου λεξιλογίου.»

http://www.study4exams.gr/mod_greek/course/view.php?id=195#5

B. Μέσα πειθούς και γλωσσικές επιλογές

Η επιλογή των τρόπων και μέσων πειθούς εξαρτάται από το περιεχόμενο και τον σκοπό της επιστολής.

1. Όταν σκοπός του κειμένου είναι να πείσουμε, απευθυνόμαστε στη λογική των αναγνωστών αναπτύσσοντας επιχειρήματα και καταθέτοντας τεκμήρια (είτε από την κοινωνική πραγματικότητα είτε εμπειρικές αλήθειες π.χ. από τη σχολική ζωή ή άλλες δραστηριότητες).

Μορφοσυντακές δομές

- Λεξιλόγιο: σαφήνεια, ακρίβεια λεξιλογίου
 - Εναλλαγή αναφορικής/δηλωτικής και συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας
 - Αποφυγή μακροπερίοδου λόγου
 - Ρηματικά πρόσωπα: γ' ενικό και πληθυντικό, α' πληθ.
 - Ερωτηματικές προτάσεις (ρητορικές, σχήμα υποφοράς-ανθυποφοράς)
 - Χρήση μεταβατικών φράσεων/λέξεων
2. Η επίκληση στο συναίσθημα των αναγνωστών μπορεί να αξιοποιηθεί αν επιβάλλεται από το σκοπό του κειμένου (π.χ. ευαισθητοποίηση, διαμαρτυρία, καταγγελία κ.λπ.) Τότε αξιοποιούμε ως μέσα πειθούς την περιγραφή ή την αφήγηση περιστατικών, τη μεταφορική χρήση της γλώσσας, την ειρωνεία, τα ρητορικά ερωτήματα, λέξεις συγκινησιακά φορτισμένες, σημεία στίξης για να δηλώσουμε (λ.χ., επιδοκμασία, προτροπή, αμφισβήτηση, ανησυχία, ειρωνεία, προβληματισμό κ.ά.)

Επίλογος (ανάλογα με τα ζητούμενα)

1. Περιεκτική ανακεφαλαίωση όσων αναφέρθηκαν
2. Υπογράμμισι-έμφασι σε κάποιο θέμα
3. Προβληματισμός (χρήσι ερωτηματικών προτάσεων, προτροπή κ.α.)

(ονοματεπώνυμο)*

*Επειδή στις εξετάσεις δεν μπορούμε να αποκαλύψουμε το όνομά μας, προσθέτουμε αντί αυτού τη λέξη ονοματεπώνυμο σε παρένθεση.

Βλέπε http://www.study4exams.gr/mod_greek/course/view.php?id=195#5

2. Επίσημη/Φιλική Επιστολή

Τόπος, ημερομηνία

Προσφώνηση

Πρόλογος

1. Εισαγωγική φράση (Δήλωση της ιδιότητας του επιστολογράφου και αναφορά στον σκοπό και το θέμα της σύνταξης της επιστολής)
2. Εισαγωγή στο θέμα/έννοια του Ιου ζητούμενου

Κύριο μέρος: Γλωσσικό και υφολογικό επίπεδο

A. Υφος

Επίσημη επιστολή: Επίσημο, τυπικό, ευγενικό, φυσικό

Φιλική επιστολή: οικείο

B. Μέσα πειθούς (ανάλογα με το περιεχόμενο και τον σκοπό της επιστολής)

1. Επίκληση στη λογική
2. Επίκληση στην αυθεντία
3. Επίκληση στο συναίσθημα
- 4.

Γ. Γλωσσικές επιλογές

- Λεξιλόγιο: σαφήνεια, ακρίβεια λεξιλογίου
- Αναφορική/δηλωτική χρήση της γλώσσας
- Αποφυγή εκφραστικών σχημάτων
- Αποφυγή μακροπεριόδου λόγου
- Ρηματικά πρόσωπα: α' ενικό, α' και β' πληθυντικό, γ' ενικό και πληθυντικό
- Ερωτηματικές προτάσεις (ρητορικές, σχήμα υποφοράς-ανθυποφοράς)
- Χρήση μεταβατικών φράσεων/λέξεων
- Σημεία στίξης για να δηλώσουμε (λ.χ., επιδοκίμασία, προτροπή, αμφισβήτηση, ανησυχία, ειρωνεία, προβληματισμό κ.ά.)

Επίλογος (ανάλογα με τα ζητούμενα)

1. Περιεκτική ανακεφαλαίωση όσων αναφέρθηκαν
2. Υπογράμμιση-έμφαση σε κάποιο θέμα
3. Καταληκτική φράση
 - Εκφραση αισιοδοξίας-ελπίδας για την ευαισθησία του παραλήπτη για την επίλυση του προβλήματος
 - Έκφραση ελπίδας για την αποτελεσματικότητα των μέτρων κ.α. (ανάλογα με το περιεχόμενο και τον σκοπό της επιστολής)

Επιφώνηση
Με τιμή ή εκτίμηση,
(υπογραφή)*

*Επειδή στις εξετάσεις δεν μπορούμε να αποκαλύψουμε το όνομά μας, προσθέτουμε αντί αυτού τη λέξη υπο γραφή σε παρένθεση.